

## ไม่เปิดเผย “เวชระเบียน” : ละเมิดสิทธิผู้ป่วย !



โดย... ลุงเป็นธรรม

สายด่วนศาลปกครอง 1355

### ส่วนที่ 1 สิทธิขอเวชระเบียน : ความชอบธรรมที่ผู้ป่วยพึงได้รับ

อโรคยา ปรมาลาภา... “ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” พระพุทธพจน์นี้เป็นจริงโดยแท้

เพราะคงมีใครในโลกนี้ที่จะไม่เคยเจ็บป่วยใด ๆ สักครั้งในชีวิต

และเมื่อทุกคนมีโอกาสเจ็บป่วย ดังนั้น “สิทธิของผู้ป่วย” จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนควรจะทราบ !!

สำหรับสิทธิของผู้ป่วยที่จะคุยกันในวันนี้เป็นสิทธิในการขอเวชระเบียนผู้ป่วย ซึ่งก็คือการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาการป่วย การรักษา ชื่อ อายุ เพศ ของผู้ป่วย การวินิจฉัยโรคและการเปลี่ยนแปลงของโรค การรักษาพยาบาลและบันทึกสรุปเมื่อสิ้นสุดการรักษา รวมทั้งคำสั่งการรักษาและชื่อผู้ให้การรักษา เป็นต้น ซึ่งเวชระเบียนดังกล่าว ถือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เจ้าของย่อมมีสิทธิที่จะได้รับรู้รับทราบ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยเวชระเบียนดังกล่าวจะอยู่ในความครอบครองดูแลของโรงพยาบาลผู้ทำการรักษา

คดีปกครองใกล้ตัววันนี้...เป็นกรณีของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่ง แต่เกิดความสงสัยในขั้นตอนการรักษาของแพทย์ เพราะแทนที่ตนเองอาการจะดีขึ้นกลับกลายเป็นอัมพาต จึงได้ติดต่อขอสำเนาเวชระเบียนของตนเพื่อมาตรวจสอบ แต่โรงพยาบาลกลับแจ้งว่าเวชระเบียนที่ผู้ป่วยร้องขอดังกล่าวได้สูญหายไป เป็นเหตุให้เจ้าของเวชระเบียนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากโรงพยาบาลดังกล่าว

**โรงพยาบาลในฐานะผู้ครอบครองและควบคุมดูแลเวชระเบียนของผู้ป่วย จะสามารถยกเอาความสูญหายของเวชระเบียนเพื่อบอกปิดความรับผิดชอบของตนได้หรือไม่ ? เป็นประเด็นที่น่าสนใจในวันนี้ครับ...**

โดยมูลเหตุของเรื่องนี้เกิดจาก ... นางสาวฉลาด (ผู้ฟ้องคดี) ได้เข้ารับการรักษาอาการป่วยที่โรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่ง โดยได้เข้ารับการรักษาหลายครั้ง เป็นทั้งผู้ป่วยนอกและเป็นผู้ป่วยใน 2 ครั้ง ภายหลังจากการรักษาด้วยการผ่าตัดแล้ว ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีไม่สามารถกลับมาขึ้นได้เหมือนเดิม มีลักษณะเป็นอัมพาต ซึ่งส่งผลร้ายอย่างรุนแรงต่อร่างกาย ผู้ฟ้องคดีจึงได้มอบหมายให้ทนายความดำเนินการติดต่อขอให้ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลมอบต้นฉบับหรือสำเนาเวชระเบียนการรักษาทั้งหมดเพื่อทำการตรวจสอบ แต่ผู้ฟ้องคดีกลับได้รับเวชระเบียนเพียงบางส่วน และเป็นส่วนที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามความประสงค์ได้ โดยโรงพยาบาลแจ้งว่าเวชระเบียนผู้ป่วยในทั้งสองครั้งของผู้ฟ้องคดีสูญหายไป โดยครั้งที่ 1 สูญหายไปขณะอยู่ในความครอบครองของมารดาของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีเวชระเบียนของผู้ฟ้องคดีจากหอผู้ป่วยเพื่อนำไปให้แพทย์ตรวจ และครั้งที่ 2 มีหลักฐานว่านายแพทย์ท่านหนึ่งเป็นผู้มีเวชระเบียนดังกล่าวไปศึกษาวิจัย

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า โรงพยาบาลในฐานะผู้ครอบครองและควบคุมดูแลเวชระเบียนของผู้ป่วย ย่อมต้องมีหน้าที่ติดตามทวงถามเวชระเบียน การที่โรงพยาบาลไม่ติดตามทวงคืนภายในเวลาอันสมควร ถือเป็น การไม่ให้ความสำคัญต่อเวชระเบียนของผู้ป่วยดังที่ควรจะเป็น

จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาให้โรงพยาบาลส่งมอบเวชระเบียนทั้งหมดให้ตน หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ชำระค่าเสียหายกรณีที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีสูญเสียพยานหลักฐานสำคัญที่จะพิสูจน์ได้ว่าการรักษาของแพทย์เป็นไปโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่ เพื่อที่จะใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่อไป รวมทั้งความยากลำบากในการติดตามเรื่องเป็นเวลาหลายปีและต้องจ้างทนายความเพื่อร้องเรียนต่อหน่วยงานต่าง ๆ

## ส่วนที่ 2 ไม่เปิดเผย “เวชระเบียน” ละเมิดสิทธิผู้ป่วย !

คดีนี้จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า **โรงพยาบาลกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีหรือไม่ และหากกระทำละเมิด จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเพียงใด ?**

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วสรุปความได้ว่า สิทธิของผู้ป่วยในการรับรู้ข้อมูลการรักษาจากโรงพยาบาลถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนชาวไทยทุกคนได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติมาตรา 58 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น) โดยมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ในมาตรา 25 วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อผู้ป่วยสามารถปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้ ผู้ป่วยทุกคนควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยไม่ยาก ขณะเดียวกันถือเป็นหน้าที่ของโรงพยาบาลที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ป่วยในการรับทราบข้อมูลดังกล่าว การที่ผู้ฟ้องคดีได้รับความยากลำบากในการติดตามเรื่องเป็นเวลาหลายปี และยังคงไปจ้างทนายความร้องเรียนต่อหน่วยงานต่าง ๆ เพียงเพื่อเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตน คือ เวชระเบียนที่พิพาทนั้น จึงเป็นผลโดยตรงจากความบกพร่องของระบบการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาล ในการเก็บรักษาและติดตามเวชระเบียนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาล

เมื่อโรงพยาบาลปล่อยปละละเลยให้เวชระเบียนผู้ป่วยในของผู้ฟ้องคดีทั้งสองฉบับพ้นไปจากการครอบครอง เป็นผลให้เวชระเบียนที่พิพาทในคดีสูญหาย ทำให้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลในเวชระเบียนของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย โดยสูญเสียโอกาสในการปกป้องรักษาประโยชน์ของตน จึงถือเป็นการกระทำละเมิดที่มีสภาพขัดแย้งและฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน นอกจากนี้ เมื่อคำนึงถึงสิทธิของผู้ฟ้องคดีในการดำเนินการเพื่อตรวจสอบถึงสาเหตุที่ตนพิพาทที่ไม่อาจกระทำได้อีกต่อไป เนื่องจากโรงพยาบาลได้ทำเวชระเบียนของผู้ฟ้องคดีสูญหายไปจากการครอบครองด้วยแล้ว เห็นว่า การที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน 100,000 บาท นั้น มีความเหมาะสมแล้ว พิพากษายืน

(รายละเอียดอ่านได้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.587/2562 และสามารถสืบค้นบทความย้อนหลังได้ที่ [www.admincourt.go.th](http://www.admincourt.go.th) เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)

คดีนี้ จึงเป็นแนวทางการปฏิบัติราชการที่สำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน ว่า “เวชระเบียน” ถือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้ป่วย ตามนัยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ผู้ป่วยหรือผู้ได้รับมอบหมายสามารถมีคำขอให้โรงพยาบาลส่งต้นฉบับหรือสำเนาทั้งหมดของผู้ป่วย เพื่อนำไปตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรักษาได้ เพราะถือเป็นการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ป่วยที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ฉะนั้น ผู้มีหน้าที่ในการเก็บรักษาเวชระเบียน จึงต้องคอยติดตามตรวจสอบและทวงถามเวชระเบียนของผู้ป่วยมาเก็บไว้ เมื่อมีการดำเนินการบันทึกข้อมูลเรียบร้อยแล้ว โดยไม่อาจอ้างความสูญหายเนื่องจากเจ้าของหรือญาติขโมยไปแล้ว ไม่คืนหรือแพทย์นำไปศึกษาและมีได้นำมาคืน เพื่อให้ไม่ต้องรับผิดชอบในการสูญหายได้นะครับ !

## ส่วนที่ 3 รู้ทันกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการขอข้อมูลเวชระเบียนผู้ป่วย

### รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

### พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

มาตรา 4 “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย

รหัสหรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้  
หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

มาตรา 25 บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา 14 และมาตรา 15 บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสาร  
ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน และเมื่อบุคคลนั้นมีคำขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องให้  
บุคคลนั้น หรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้น ได้ตรวจดูหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น...

-----